

Голас Радзімы

№ 7 (1320)

ЛЮТЫ 1974 г.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫНІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

ГОД ВЫДАННЯ 19-ТЫ

ЦАНА 2 КАП.

Выступае вакальна-інструментальны ансамбль «Песняры».

Фота Ю. ІВАНОВА.

ЗОРКІ БЕЛАРУСКАЙ ЭСТРАДЫ

Перада мной вялікі стос газет — савецкіх, польскіх, нямецкіх, балгарскіх... І ў кожнай з іх — паведамленні пра паспяховыя гастролі артыстаў эстрады Беларусі. Расказваючы аб выступленнях у час Дзён савецкай культуры ў Балгарыі вакальна-інструментальнага ансамбля «Песняры», плоўдзіўскага журналістка Марыя Гарэва пісала: «Калектыву гэты вызначаецца прыгожым і мяккім гучаннем, спеасцю, стабільнасцю інтанацыі і цікавай фразіроўкай. Уражваюць празрыстыя вакалізы і тэмбравае багацце выканаўцаў. Праграма падносіцца як адзіны, поўны высокага густу, цэльны і таленту спектакль. Жамчужны народнай мудрасці беларускай зямлі і іх творчае пераасэнсаванне дапамаглі калектыву і яго кіраўніку — адольнаму спеваку і кампазітару Уладзіміру Мулявіну знайсці найбольш дакладны тон, найбольш дакладныя шрыхі, якія спалучаюць у сабе старажытныя фальклорныя элементы і элементы сучаснай эстрады».

Добрыя словы ў адрас «Песняроў» выказалі балгарская газета «Работніцка дзела» і штотыднёвік «Жар». Нельга не пагадзіцца, падкрэслівалі яны, што поспех калектыву — заслужанае ўзнагарода майстэрству, старанню, працы, таленту.

«Песняры» (спачатку ансамбль называўся «Лявоны»), з творчасцю якіх цяпер добра знаёмы аматары музыкі па шматлікіх грамплацінках, вы-

ступленнях па тэлебачанні і радыё, афіцыйна нарадзіліся ў 1969 годзе. Стваральнікамі ансамбля з'явіліся Уладзімір Мулявін, Леанід Тышко, Уладзіслаў Місевіч. Лёс звёў энтузіястаў у ансамблі песні і танца Чырванасцяжнай Беларускай ваеннай акадэміі. Дэмабілізаваўшыся, выканаўцы прыйшлі ў філармонію. Неўзабаве да іх далучыліся яшчэ пяцёра музыкантаў — аднамыснікаў. Калектыв звярнуўся да народнай песні, фальклору. Першы поспех акрыліў. І хлопцы зразумелі: знойдзены той Кляндайк самацветаў, які трэба будзе распрацоўваць доўга і настойліва, што менавіта ў гэтым будучае калектыву, яго адметнасць.

Ансамбль выканаў старажытныя беларускія народныя песні «Купалінка», «А ў полі вярба», «Касіў Ясь канюшыну», «Ой, рана на Івана»... У аранжыроўках «Песняроў» яны гучаць па-новаму, у іх адчуваецца пульс часу, пульс сённяшняга дня. Мяккую афарбоўку надае творам умелае спалучэнне электраінструментаў (гітара, арган) з народнымі — лірай, дудкай.

Але не толькі народная песня гучыць у праграмах калектыву. Ансамбль — нястомны прапагандыст лепшых твораў беларускіх аўтараў Юрыя Семянкі, Ігара Лучанка, самадзейных кампазітараў рэспублікі Мікалая Пятрэкі, Уладзіміра Зянькевіча. Многа і паспяховых пісак для свайго калектыву і яго кіраўнік. Песні Уладзіміра Мулявіна «Алек-

Валяцін ЛУКША,
паэт

сандрына», «Завушніцы», «Белая Русь ты мая», «Балада аб чатырох заложніках», «Даўгава — Дзіва», «Камсамольскі білет» — сведчанне яго несумненнага кампазітарскага таленту.

Нялёгі шлях да вяршыні творчага майстэрства прайшоў калектыву. Настойліваць, пастаянны пошук, працавітасць прывеслі плён. Сёння «Песняры» — лаўрэаты Усесаюзнага конкурсу артыстаў эстрады, пераможцы Усесаюзнага конкурсу выканаўцаў савецкай песні і вакальна-інструментальных ансамбляў, лаўрэаты Х Сусветнага фестывалю моладзі і студэнтаў у Берліне. Дзякуючы ансамблю наша беларуская песня загучала па ўсёй краіне, па свеце, зазьяла ўсімі гранямі і, па прыродзе свайго народнага, стала ўсенароднай. А зусім нядаўна Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР за вялікі ўклад у развіццё нацыянальнага мастацтва кіраўніку калектыву Уладзіміру Мулявіну прысвоена ганаровае званне заслужанага артыста рэспублікі.

З'ява, калі ўчарашнія ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці, артысты з перыферыі становяцца «зоркамі» эстрады, для нашай краіны тыповая. У Савецкім Саюзе створаны ўсе ўмовы для гарманічнага развіц-

ця асобы, для росквіту сапраўднага таленту. Сведчанне таму не толькі ансамбль «Песняры». Тым жа Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР званне заслужанага артыста рэспублікі прысвоена таксама салісты Беларускай дзяржаўнай філармоніі Вользе Шутавай. Вольга па прафесіі медык. Доўгі час спявала ў аматарскім хоры горада Брэста. А вось цяпер — артыстка з імем.

Заслужанае прызнанне атрымалі выступленні і іншых беларускіх эстрадных спевакоў — Валерыя Кучынскага і Нінэль Багуслаўскай, Эдуарда Міцуля і Анатоля Падгайскага, салістаў Беларускага тэлебачання і радыё Юрыя Смірнова і Тамары Раеўскай, артыстаў Мікалая Шышка і Мікалая Зорына...

У многіх краінах свету гучала савецкая песня ў выкананні папулярнага беларускага спевака Віктара Вуячыча. З міжнароднага конкурсу эстраднай песні ў Японіі, які адбыўся ў мінулым годзе, Вуячыч прывёз «Гран-пры» за песню Ігара Лучанка «Спадчына» на словы Янкі Купалы. У Токіо гэта песня была выдана на японскай, англійскай і французскай мовах.

Эстрада, якая бярэ свой пачатак у прадонні стагоддзяў і ўходзіць карэннямі ў народную творчасць, сфарміравалася ў савецкі час як мастацтва, горада любімае народам, важны сродак у барацьбе з безгустоўнасцю.

Найбольш успрыямальны слухач эстрады — моладзь. На-

кіроўваючы яе густ і захапленні, артысты-эстраднікі ўсіх жанраў пастаянна клапацяцца аб эстэтычнай культуры нашага і будучых пакаленняў — сённяшняга моладзь неўзабаве сама будзе выходзіць змену.

Але якімі б таленавітымі ні былі выканаўцы, без высокамастацкага эстраднага рэпертуару іх выступленні не дасягнулі б сваёй мэты. У стварэнне новых песень, вершаў, фельетонаў, сцэнак, кампазіцый і рэпрыз значны ўклад уносяць многія беларускія кампазітары і паэты — Яўген Глебаў, Ігар Лучанок, Юрый Семянкі, Аляксандр Бачыла, Іосіф Скурко, Аляксандр Ставер...

Вялікае значэнне для адкрыцця новых імён аўтараў і выканаўцаў маюць конкурсы, якія сістэматычна праводзяцца ў нашай краіне. Менавіта пасля І Усесаюзнага конкурсу савецкай песні сталі вядомы імёны Віктара Вуячыча і Ігара Лучанка. Вуячыч выйшаў пераможцам сярод спевакоў, а Лучанок за сваю песню «Памяць сэрца» — сярод кампазітараў. На гэтым жа конкурсе выдатна выступіла Нінэль Багуслаўская. Багата высокіх тытулаў і ў іншых «зорак» беларускай эстрады. Усе свае сілы і талент яны прысвячаюць барацьбе за духоўнае ўдасканаленне чалавека. Яны добра разумеюць: нішто так не дапамагае ў справе ўсталявання чалавечага ў чалавека, як мастацкая творчасць — высокадзейная, партыйная, народная, інтэрнацыяналістычная па свайму духу і характару.

ЗА АДЗІНСТВА РАБОЧАГА РУХУ

— Спачатку, Мікалай Нікіфаравіч, некалькі слоў аб расстаноўцы сіл у міжнародным прафсаюзным руху на час склікання кангрэса.

— Абстаноўка для работы гэтага найбольш поўнага і прадстаўнічага ў гісторыі форуму працоўных была ў цэлым даволі спрыяльнай. Агульная тэндэнцыя разрадкі міжнароднай напружанасці, якая стала магчымай, дзякуючы актыўнай барацьбе за мір краін сацыялістычнай садружнасці і перш за ўсё Савецкага Саюза, палепшыла атмасферу ў сусветным рабочым і прафсаюзным руху.

У апошнія гады палітыка крызіс тых сіл у міжнародных прафсаюзных цэнтрах, якія будавалі сваю палітыку і дзейнасць на пазіцыях «халоднай вайны», якія спрабавалі саштурхнуць СФП з правільнага шляху. Нам вельмі радасна было адзначыць, што аўтарытэт прынцыпаў СФП пастаянна расце. Сведчаннем таму было значна ўзрослае ў параўнанні з папярэднімі сустрэчамі прадстаўніцтва апошняга кангрэса.

У канцы мінулага года ў балгарскім горадзе Варна адбыўся VIII Сусветны кангрэс прафсаюзаў, скліканы Сусветнай федэрацыяй прафсаюзаў (СФП), — баявым цэнтрам прагрэсіўнага міжнароднага прафсаюзнага руху. 567 дэлегатаў і назіральнікаў з 93 краін прадстаўлялі на ім 210 мільёнаў членаў прафсаюзаў усіх кантынентаў.

Аб выніках работы кангрэса ў інтэрв'ю карэспандэнту «Голасу Радзімы» Вячаславу ХАДАСОУСКАМУ расказвае ўдзельнік савецкай дэлегацыі, Старшыня Беларускага рэспубліканскага Савета прафсаюзаў Мікалай ПОЛАЗАУ.

У яго рабоце, напрыклад, разам з арганізацыямі — членамі СФП удзельнічалі аўтаномныя, рэгіянальныя прафаб'яднанні, а таксама 113 прадстаўнічых дэлегацый шэрагу галіновых прафсаюзаў Англіі, ЗША, Канады, Аўстраліі, Новай Зеландыі, што не ўваходзяць у СФП.

Характэрна і тое, што да работы кангрэса з увагай аднесліся многія непрафсаюзныя міжнародныя арганізацыі. У прыватнасці, у Варне прысутнічалі прадстаўнікі ААН, Міжнароднай арганізацыі працы, ЮНЕСКО, Арганізацыі салідарнасці народаў Азіі і Афрыкі, а таксама дэмакратычных арганізацый моладзі, студэнтаў, юрыстаў, жанчын. Такое шырочка прадстаўніцтва VIII Сусветнага кан-

грэса мы расцэньваем як усё большае прызнанне асноўных ідэй і мэт СФП з боку самых разнастайных прафсаюзных пільняў.

— Якія ж гэтыя мэты?

— Кратка іх можна сфармуляваць словамі галоўнага дэвізу кангрэса: «Адзінства і салідарнасць — у імя прагрэсу, свабоды і міру!»

У пасланні ў адказ Генеральнаму сакратару ЦК КПСС таварышу Брэжневу, які вітаў работу прафсаюзнага форуму, удзельнікі кангрэса запісалі: «Перад намі агульны вораг — імперыялізм, які, выкарыстоўваючы насілле і войны, робіць замах на незалежнасць і суверэнітэт народаў; манопалістычны капітал і

шматнацыянальныя кампаніі, якія надолі сваёй палітыцы звышэксплуатацыі міжнародны характар. Усё гэта выклікае неабходнасць яшчэ большай актывізацыі і ўзмацнення шырокай і дзейнай салідарнасці ў міжнародным маштабе ўсіх працоўных і прафсаюзаў свету».

Тэма кансалідацыі класавых антыімперыялістычных сіл у міжнародным прафсаюзным руху прысутнічае ва ўсіх прынятых кангрэсам дакументах.

Трэба адзначыць, што ідэя зліцця ў адзінае рэчышча розных прафсаюзных пільняў таксама ўзнікла ў ходзе апошніх перамен на сусветнай арэне і з'яўляецца аб'ектыўнай тэндэнцыяй. З аднаго боку, абвастранне і паглыбленне класавога антаганізму ў краінах капіталу вядзе да новага ўздыму прафсаюзнага руху — усюльняе напружанне растучую хвалю стачачнага руху на Захадзе. З другога боку, як падкрэслена ў дакументах кангрэса, паляпшэнне міждзяржаўных адносін стварае спрыяльныя ўмовы для развіцця міжпрафсаюзных сувязей, для збліжэння прафарганізацый розных арыентацый. Прыемна і тое, што асновай для гэтага збліжэння

● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ●

Аўтаматычныя станцыі «Марс-4» і «Марс-5» дасягнулі наваколля Марса

Савецкія міжпланетныя станцыі «Марс-4» і «Марс-5», пераадолеўшы адлегласць каля 460 мільёнаў кіламетраў, 10 і 12 лютага 1974 года дасягнулі наваколля планеты Марс.

Станцыі былі выведзены на траекторыю палёту да Марса ў ліпені мінулага года.

Станцыя «Марс-4» наблізілася да планеты 10 лютага. У выніку парушэння ў рабоце адной з бартавых сістэм тармазная рухальная ўстаноўка не ўключалася, і станцыя прайшла каля планеты на адлегасці 2200 кіламетраў ад яе паверхні. Пры гэтым з дапамогай фотатэлевізійнага прыстаавання былі атрыманы фатаграфіі Марса. У далейшым прадугледжваецца атрыманне з борта станцыі навуковай інфармацыі аб фізічных характарыстыках касмічнай прасторы на трасе палёту.

Аўтаматычная станцыя «Марс-5» дасягнула наваколля планеты 12 лютага. У 18 гадзін 45 мінут маскоўскага часу была ўключана тармазная рухальная ўстаноўка для вывадзення станцыі на арбіту спадарожніка Марса. У выніку праведзенага маневру станцыя «Марс-5» выйшла на арбіту штучнага спадарожніка планеты.

Аўтаматычныя станцыі «Марс-6» і «Марс-7» працягваюць палёт і дасягнуць наваколля планеты Марс у першай палавіне сакавіка.

ВОСЬМЫ ФАКУЛЬТЭТ ПЕДІНСТЫТУТА

Да сямі факультэтаў Мінскага дзяржаўнага пе-

дагагічнага інстытута прыбавіўся яшчэ адзін — факультэт павышэння кваліфікацыі дырэктараў сярэдніх агульнаадукацыйных школ. Першымі тут пачалі занятыя сто маладых кіраўнікоў сярэдніх школ сельскай мясцовасці.

Апрача лекцый, слухачы новага факультэта вывучаюць перадавы вопыт мінскіх школ, рыхтуюць рэфераты, прымаюць удзел у навукова-практычных канферэнцыях, выступаюць перад студэнтамі старэйшых курсаў інстытутаў сталіцы.

«ПАЛІМІР-50»

На Полацкім хімічным камбінаце імя 50-годдзя БССР уступіў у эксплуатацыю ўнікальны комплекс па выпуску поліэтылену высокага ціску «Палімір-50». Гэта ўстаноўка ўведзена сумеснымі намаганнямі спецыялістаў СССР і ГДР згодна з планам сацыялістычнай эканамічнай інтэграцыі. Па магутнасці яна роўная амаль чатыром устаноўкам, якія цяпер дзейнічаюць тут.

На думку спецыялістаў, «Палімір-50» стане адной з самых магутных і эканамічных у свеце устаноўак падобнага тыпу.

КАНСТРУКЦЫІ З ГДР

У Мінску ўзводзіцца буйная станцыя для тэхнічнага абслугоўвання легкавых аўтамабіляў «Волга», «Масквіч», «Запарожца». Канструкцыі і механізмы для мантажу будынка пастаўлены Германскай Дэмакратычнай Рэспублікай. Сцены, пакрыццё і насціл выраблены з ліставага гафрыраванага алюмінію.

Дэталі аблегчанага тыпу і прастата зборкі ўсёй канструкцыі далі магчымасць зменшыць затраты працы ў шэсць разоў і

ўдвая скараціць тэрміны будаўніцтва станцыі, якая ўжо ў гэтым годзе павіна прыняць першыя машыны.

ЦЭГЛУ ВЫРАБЛЯЮЦЬ АўТАМАТЫ

У Бабруйску пачалося будаўніцтва буйнога завода па выпуску сілікатнай цэгля. Новае прадпрыемства будзе аснашчана высокапрадукцыйным абсталяваннем, вырабленым у СССР і Польшчы. Усе вытворчыя працэсы, пачынаючы ад загрузкі сыравіны і канчаючы выгрузкай гатовай прадукцыі, механізуецца і аўтаматызуецца.

Праектная магутнасць новага завода — 120 мільёнаў штук цэгля ў год.

НОВАЯ БАЛЬНИЦА У САЛІГОРСКУ

На адной з маляўнічых ускраін Салігорска ўзводзіцца карпусы шматпрофільнай гарадской бальніцы на 600 ложкаў з паліклінікай, разлічанай на 1200 наведванняў у дзень.

Па плану бальнічны комплекс будзе ўведзены ў строй да канца гэтай пяцігодкі.

НОВЫЯ ЖЫВЕЛАГАДОУЧЫЯ КОМПЛЕКСЫ

Рабочыя Івацэвіцкай міжкалгаснай будаўнічай арганізацыі здалі ў эксплуатацыю першую чаргу свінагадоўчага комплексу ў калгасе «Рассвет» — свінарнік на 150 галоў, адкормачнік на 2 тысячы галоў, кармацэх з гароднінаасховішчам. Усе тэхналагічныя працэсы тут поўнааснаджаны механізмамі.

Цяпер у раёне буйныя жывёлагадоўчыя комплексы ёсць у калгасах імя Калініна, «Бальшавік», «Расія», «40 год Кастрычніка».

Па якасці і прыгажосці прадукцыі барысаўскага шклозавода імя Дзяржынскага не ўступае слаўным вырабам майстроў з Гусь-Хрустальнага. НА ЗДЫМКУ: адна з лепшых работніц прадпрыемства брыгадзір шліфоўшчыкаў — алмазчыкаў Алена КУНОУСКАЯ.

Фота П. НАВАТАРАВА.

ЛЕПШЫЯ У 1973 ГОДЗЕ

У Маскве, на Выстаўцы дасягненняў народнай гаспадаркі экспанаваліся тэлевізары «Гарызонт-104», «Гарызонт-206» і радыёпрыёмнік «Акіян-205». Яны прызнаны аднымі з лепшых у 1973 годзе. Галоўны камітэт ВДНГ СССР узнагародзіў канструктарскі аддзел Мінскага радыёзавода Дыпламам першай ступені.

Галоўныя канструктары апаратаў узнагароджаны сярэбранымі медалямі ВДНГ СССР.

Уступіла ў строй дзеноучых першая чарга Магілёўскага камбіната шаўковых тканін. А ў канцы пяцігодкі завершыцца яго будаўніцтва і камбінат будзе даваць штогод 110 мільёнаў квадратных метраў разнастайных шаўковых тканін. Тут арганізуецца таксама вытворчасць матэрыялаў тыпу крэмплена. Сыравіна для новага прадпрыемства выпрацоўваецца ў Магілёве. НА ЗДЫМКУ: агульны выгляд ткацкага цэха Магілёўскага камбіната шаўковых тканін.

Фота М. ЖАЛУДОВІЧА.

СССР НА ЛЕЙПЦИГСКОЙ ЯРМАРКЕ 1974 ГОДА

КОРРЕСПОНДЕНТ АПН СВЕТАНА ПРАВАВА ВСТРЕТИЛАСЬ С ДИРЕКТОРОМ ПАВИЛЬОНА СССР НА ВЕСЕННЕЙ ЛЕЙПЦИГСКОЙ ЯРМАРКЕ 1974 ГОДА ВЛАДИМИРОМ ЛАБЗИНЫМ И ПОПРОСИЛА ЕГО РАССКАЗАТЬ О СОВЕТСКОЙ ЭКСПОЗИЦИИ.

— Советский Союз — традиционный участник международных Лейпцигских ярмарок: флаг СССР поднимался здесь уже свыше 50 раз. На весенней Лейпцигской ярмарке 1974 года, которая состоится с 10 по 17 марта, наша страна покажет свыше 6 тысяч разнообразных экспонатов, большинство из них впервые.

Главное внимание при организации экспозиции уделялось изделиям «лидеров» современной научно-технической революции — электроники, электротехники, тяжелого машиностроения, научного приборостроения и т. п. Одним из самых представительных разделов станет раздел электроники. Здесь мы соберем продемонстрировать различные интегральные схемы, миниатюрные электронные приборы и устройства. Вероятно, будет показана и самая маленькая в мире — не более спичечного коробка — рентгеновская трубка, патент на которую купили США, Англия и ФРГ, а также сверхминиатюрная телевизионная передающая камера и многое другое.

Ряд интересных новинок, раскрывающих «секреты» того или иного производства, можно будет увидеть и в разделе лицензий. По традиции в Лейпциге мы предложим вниманию посетителей, специалистов и Большого жури ярмарки также группу станков. Из металлообрабатывающих станков, по производству которых наша страна в течение многих лет прочно занимает одно из первых мест в мире, будут показаны свыше десяти моделей с числовым программным управлением.

Около ста экспонатов по электротехнике также будут демонстрироваться в Лейпциге. Это получившее всемирное признание на мировом рынке советское электросварочное оборудование, турбо- и гидрогенераторы, электродвигатели, электротермическое оборудование и др. Ряд достижений в этой отрасли является результатом экономической интеграции и кооперации между социалистическими странами.

В павильоне Советского Союза посетители смогут также увидеть обширный раздел, рассказывающий о последних достижениях советской геологической науки, новейшие метрологические приборы, новинки сельскохозяйственной техники и многое другое.

● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ●

усё часцей становяцца прынцыпы, якія вылучае федэрацыя і, перш за ўсё, яе авангард — прафсаюзы сацыялістычных краін.

На VIII кангрэсе СФП быў выказан шэраг каштоўных меркаванняў, накіраваных на спыненне міжусобнай барацьбы ў сусветнай прафруху, на ліквідацыю элементаў ізаляцыі, стварэнне атмасферы сапраўднага таварыства, узаемнай павагі, на развіццё шырокага супрацоўніцтва. Асаблівае значэнне ў гэтым будзе мець прыняты кангрэсам «Заклік да працоўных усяго свету». У ім выказана прапанова, каб вядучыя міжнародныя прафцэнтры—Сусветная федэрацыя прафсаюзаў, Міжнародная канфедэрацыя свабодных прафсаюзаў (МКСФП) і Сусветная канфедэрацыя працы (СКП) устанавілі кантакты ў імя вышэйшых інтарэсаў рабочага класа.

— Якія яшчэ пытанні абмяркоўваліся на кангрэсе?

— Праграма васьмі дзён работы была надзвычай насычаная. Кангрэс абмеркаваў пытанне «Задачы і адказнасці СФП і прафсаюзаў у справе расшырэння і ўзмацнення адзінства і салідарнасці працоўных усяго свету ў імя забеспячэння будучага прагрэсу, свабоды і міру», разгледзеў важныя праблемы старажытэй і тактыкі рэвалюцыйнай барацьбы рабочага класа. Але цэнтральнае месца

займалі палітычныя праблемы міжнароднага развіцця.

Прафсаюзныя лідэры ад імя шматмільённай арміі членаў сваіх арганізацый высока ацанілі мірныя намаганні СССР і сацыялістычных краін, гістарычную перамогу в'етнамскага народа, поспех вываленчага руху ў Азіі, Афрыцы, Лацінскай Амерыцы, асудзілі выступленне рэакцыі ў Чылі, падтрымалі справядлівую барацьбу за суверэнітэт арабскіх народаў.

Разгледзеўшы актуальныя міжнародныя пытанні, кангрэс прыняў «Арыентацыйны дакумент», у якім дадзены глыбокі аналіз сучаснага становішча, акрэслена дакладная класавая лінія дзейнасці СФП і ўсяго міжнароднага прафсаюзнага руху.

— Ці выявіліся новыя аспекты ў пытаннях сацыяльна-эканамічнай дзейнасці прафсаюзаў?

— Гэтым праблемам прысвечана прынятая на кангрэсе «Хартыя правоў прафсаюзаў і сацыяльна-эканамічных патрабаванняў працоўных капіталістычных краін на сучасным этапе» — першы ў практыцы міжнароднага прафсаюзнага руху дакумент, што абагульняе пазіцыі і патрабаванні працоўных у барацьбе за сацыяльна-эканамічны пераўтварэнні.

Прыняццё Харты будзе садзейнічаць актывізацыі шырокіх прафсаюзных мас

у змаганні супраць наступлення на правы працоўных міждзяржаўных манопалістычных аб'яднанняў, якія выкарыстоўваюць усё больш вытанчаныя формы эксплуатацыі. Хартыя вызначае такія патрабаванні, як удзел працоўных і прафсаюзаў у кіраванні вытворчасцю, спыненне валютна-фінансавых махінацый манопалій, забеспячэнне поўнай занятасці і развіццё прафесіянальна-тэхнічнай адукацыі, барацьба з інфляцыяй, выкарыстанне навукова-тэхнічнага прагрэсу на карысць працоўных і шмат іншых.

Падкрэслены і такі новы аспект, як расшырэнне сацыяльнай базы прафсаюзнага руху. СФП павінна будзе ўлічваць спецыфічныя патрабаванні новых слаёў, што ўліваюцца ў прафсаюзныя рады ў сувязі з навукова-тэхнічнай рэвалюцыяй: інжынераў, тэхнікаў, служачых, навуковых работнікаў.

Вышчэ кангрэс прапанаваў арганізаваць дзейнасць сацыяльна-эканамічных аспектаў раззбраення і выкарыстання вызваленых ад гэтага сродкаў. Прадугледжан таксама шэраг сусветных канферэнцый па ахове і рэгімене працы. Разгледжаны пытанні ўдзелу прафсаюзаў у ахове навакольнага асяроддзя.

— Мікалай Нікіфаравіч, якім чынам дзейнасць беларускіх прафсаюзаў спалучаецца з праграмай, абвешчанай дакументамі кангрэса?

— Рашэнні кангрэса былі шырока абмеркаваны ў прафсаюзных арганізацыях рэспублікі і выклікалі сярод працоўных поўнае адабрэненне.

Сваю ролю ў іх ажыццяўленні мы бачым у прапагандзе галоўных ідэй міжнароднага рабочага руху. Гэтыя ідэі супадаюць з асноўнай палітычнай лініяй нашай краіны: савецкія лідэры ва ўсіх формах падтрымліваюць барацьбу за мір, супрацоўніцтва і дружбу.

Вялікае значэнне маюць непасрэдныя кантакты прафсаюзных дзеячаў. Нашу рэспубліку наведваюць сотні дэлегацый з замежных краін. Значная колькасць актывістых членаў нашых прафсаюзаў выязджаюць за рубж. У сустрэчах, гутарках, дыскусіях мы заўсёды стараемся растлумачыць свае пазіцыі, падзяляем вопытам прафсаюзнай работы, паказваем на справе дасягненні нашага грамадскага ладу, які зрабіў працоўнага чалавека сапраўдным гаспадаром краіны.

Гэтыя кантакты будуць расшырацца з кожным годам.

У заключэнне мне хочацца сказаць, што савецкія прафсаюзы цалкам падтрымліваюць праграму мерапрыемстваў, накіраваных на актывізацыю дзейнасці СФП. VIII Сусветны кангрэс прафсаюзаў, безумоўна, стаў важным этапам умацавання адзінства сусветнага рабочага руху ў барацьбе за мір і сацыяльны прагрэс.

НАШЫ

КАРЭСПАНДЭНТЫ
ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

АДПАЧЫВАЕ МОЛАДЗЬ

Шмат захапляючых і цікавых мерапрыемстваў наладжваецца для моладзі раённага цэнтру ў Ваўкавыскім доме культуры. Моладзь збіраецца ў клубе, каб пагавярыцца, калі абмеркаваць прачытаныя кнігі, паслухаць лекцыі або патанцаваць. Асаблівай папулярнасцю карыстаюцца «маладзёжныя серады». Праводзяцца яны штомесяц.

Тэма адной з апошніх такіх сустрэч — гісторыя камсамольскай арганізацыі раёна. Праграму падрыхтавалі студэнты Гродзенскага культасветвучылішча, якія праходзілі вучэбную практыку ў Ваўкавыску.

На вечар прыйшлі ветэраны працы і Вялікай Айчыннай вайны, камсамольцы 20-ых гадоў. З цікавасцю слухалі юнакі і дзяўчаты выступленне сакратара першага ў раёне камітэта камсамола. Перад слухачамі ажылі апошнія перадваенныя гады, калі заходнія раёны Беларусі толькі што ўз'ядналіся з БССР.

Былы камісар партызанскага атрада імя Калініна, што дзейнічаў на тэрыторыі раёна, Еўданім Петухоў успомніў шмат гераічных эпизодаў баявых дзеянняў маладых партызан у гады барацьбы з фашысцкімі акупантамі. Расказы ветэранаў суправаджаліся паказам кінафільмаў.

Потым аб сваіх справах расказалі камсамольцы раёна. Ім таксама ёсць чым ганарыцца. Ні адно важнае пачынанне ў раёне не абыходзіцца без актыўнага ўдзелу моладзі. Камсамольцы працуюць на будоўлях, у калгасах, на заводах і фабрыках горада і раёна.

У канцы вечара было наладжана масавае гуляння, танцы, віктарыны.

Цікавая тэматыка маладзёжных вечароў намечана на будучыню. Юнакі і дзяўчаты твораюць Бетховена, раскажуць аб сваіх прафесіях, правядуць дыспут аб творчасці пісьменніка Чакоўскага.

А. ПАНКРАЦЬЕУ.

МУЗЫЧНЫЯ ШКОЛЫ Ў ВЁСКАХ

Дзеці калгаснікаў з вёсак Майск і Святая воля цяпер маюць магчымасць займацца музыкой. Тут адкрыліся філіялы Івацэвіцкай раённай музычнай школы. Выкладанне па класіках баяна і акардэона вядуць кваліфікаваныя спецыялісты.

Дзіцячая музычная школа летась пачала працаваць у пасёлку Целяханы. 60 хлапчукоў і дзяўчынак авалодваюць тут майстэрствам ігры на фартэпіяна, баяне і акардэоне. У вёсцы Быцень раней дзейнічаў філіял музычнай школы. Цяпер ён расшыраны, і на яго базе створана самастойная музычная школа. Тут чатыры аддзяленні, на якіх вучацца больш за 50 дзяцей хлебабогаў.

А. ЛАУРАНЮК.

У СЛУЦКІМ МУЗЕІ

У Слуцкім краязнаўчым музеі адкрылася новая экспазіцыя, прысвечаная гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Матэрыялы раскажваюць аб ролі Камуністычнай партыі Беларусі ў арганізацыі партызанскага руху ў Слуцкім і Любанскім раёнах. З дакументаў можна даведацца аб Слуцкім і Грэскім падпольных райкомах партыі, якія ўзначальвалі дзейнасць чатырох партызанскіх брыгад. У іх састаў уваходзіла больш за пяць тысяч народных месціцаў.

Вялікую цікавасць выклікае дыярама «Бой партызанскіх атрадаў імя Ракасоўскага і імя Астроўскага ў вёсцы Пераходзі». У час яго партызаны знішчылі буйны атрад карнікаў.

Адзін з аддзелаў новай экспазіцыі прысвечаны вызваленню Слуцка ў 1944 годзе.

М. СЯЎРУК.

На дзве тысячы гектараў раскінулася будаўнічая пляцоўка Мазырскага нафтаперапрацоўчага завода. З кожным днём усё дакладней азначаюцца абрысы палескага нафтагіганта, які будзе сучасным высокамеханізаваным прадпрыемствам, буйнейшым у Еўропе. Сыравінай для яго паслужыць нафта Палесся, для падачы якой да Мазыра вядзецца спецыяльны трубаправод. НА ЗДЫМКУ: мантаж абсталявання адной з калон асноўнай тэхналагічнай устаноўкі.

У ВОЛЬНУЮ ГАДЗІНУ

Як знайсці найбольш эфектыўныя формы супрацоўніцтва сямі, школы і грамадскасці ў выхаванні дзяцей? Пра гэта ішла гутарка на семінары, які адбыўся нядаўна ў Маскве, у павільёне народнай асветы ВДНГ СССР. Педагогі Масквы і Мінска і Днепрапятроўска расказалі пра пазашкольную работу, якую яны праводзяць у сваіх гарадах. Формы такой работы разнастайныя, але мэта адна: даць магчымасць дзецям у вольны час заняцца карыснымі, цікавымі справамі, накіраваць іх энергію на добрае, дапамагчы ім адчуць сябе патрэбнымі грамадству.

Напрыклад, дзеці, якія ўпрыгожылі свой двор кветкамі, самі будуць іх і паліваць, і ахоўваць. Спартыўныя пляцоўкі, якія яны дапамаглі абсталяваць, будуць заўсёды ў парадку. За ўдзячнае слова, за пахвалу дарослых дзедзі з задавальненнем дапамогуць старому ці хвораму чалавеку.

У некаторых гарадах краіны пры гаркомах партыі створаны спецыяльныя саветы па выхаванню вучнёўскай моладзі, якія кіруюць дзейнасцю шматлікіх мікрасаветаў пры школах. У гэтых мікрасаветах, акрамя педагогаў і бацькоў, уваходзяць прадстаўнікі самага значнага на тэрыторыі мікрааёна прадпрыемства, усіх культурна-асветных устаноў (тэатраў, кінатэатраў, клубаў), дзіцячага пакоя міліцыі. Прынята пастанова, што будаўнікі не маюць права здаць у эксплуатацыю дом, пакуль пад акт не паставіць свой подпіс загадчык гарадскога аддзела народнай асветы. А свой подпіс ён ставіць толькі ў тым выпадку, калі ў доме ёсць памешканне для клуба падлеткаў, калі ў двары добра абсталяваны дзіцячыя і спартыўныя пляцоўкі.

Многае ўжо зроблена і ў нас у Мінску. У дварах звычайна ствараюцца для малодшых дзіцячых пляцоўкі, для старэйшых пры домакіраўніцтвах працуюць клубы — спартыўныя, «умельных рукі», клубы з эстэтычным ухілам.

Семінар, які нядаўна адбыўся ў Маскве, — толькі пачатак вялікай размовы пра новыя формы супрацоўніцтва школы, сямі і грамадскасці. Гэтая размова будзе працягнута на Усесаюзным з'ездзе настаўнікаў.

В. КАЛЯДЗІЧ.

Гасцей Савецкай краіны заўсёды здзіўляюць тэмпы і аб'ём будаўнічых работ, іх шырокая геаграфія, цікавыя умовы працы і прафесійнай падрыхтоўкі тых, хто ўзводзіць новыя гарады і заводы. Характэрным прыкладам для адказу на пытанні землякоў паслужыць

УДАРНАЯ КАМСАМОЛЬСКАЯ БУДОЎЛЯ

Звыш 150 важнейшых аб'ектаў капітальнага будаўніцтва дзевятай пяцігодкі аб'яўлены Усесаюзнымі камсамольскімі будоўлямі. Сярод іх атамныя і гідраэлектрастанцыі, нафта- і газаводы, машынабудаўнічыя заводы і металургічныя камбінаты, чыгункі і порты, вода- і сельскагаспадарчыя аб'екты, навуковыя цэнтры і горад Аркалык у Казахстане. Па карце гэтых новабудоўляў можна вывучаць геаграфію Радзімы: Запаляр'е і Сярэдняя Азія, Прыбалтыка і Далёкі Усход, Украіна і Сібір. Толькі ў Беларусі камсамол краіны ўзяў шэфства над Мазырскім нафтаперапрацоўчым заводам, заводам сінтэтычнага валакна і шаўковым камбінатам у Магілёве, Полацкім хімічным камбінатам, над жывёлагадоўчым комплексам у саўгасе «Мір» Брэсцкай вобласці і меліярацыйнай зямель Беларускага Палесся. Акрамя ўсесаюзных, ёсць шмат ударных будоўляў мясцовага значэння.

З гадоў першых пяцігодкі, нараджэння Магнітагорска, Кузнецка, Камсамольска-на-Амуры ідзе традыцыя савецкай моладзі сама складаныя і адказныя задачы сацыялістычнага будаўніцтва браць на сябе. У суровых умовах Поўначы, у малаабжытых раёнах Сібіры, у непразных балотах Палесся юнакі і дзяўчаты загартоўваюць волю, вучацца перамагаць цяжкасці, пазнаюць радасць стваральнай працы. Галоўныя вуліцы новых гарадоў нярэдка называюць імёнамі тых, хто заклаў тут першы падмурак, або вуліцамі Будаўнікоў, Энтузіястаў і Маладзёжныхі.

Найбольш поўная магчымасць праявіць свае здольнасці, сілы і ўменне, рамантыка першапраходцаў, жаданне быць на галоўных напрамках часу вядзе на ўдарныя камсамольскія тысячы юнакоў і дзяўчат. Едуць выпускнікі прафтэхвучылішчаў, маладыя рабочыя, ваеннаслужачыя, звольненыя ў запас, учарашнія школьнікі, студэнцыя будаўнічыя атрады...

Добраахвотнікі, якія маюць патрэбную прафесію, адразу атрымліваюць работу, іншыя набываюць спецыяльнасць непасрэдна на будоўлі ці ў створаных тут вучылішчах і тэхнікумах. Характэрнай асаблівасцю камсамольскіх будоўляў з'яўляецца высокі агульнаадукацыйны і прафесійны ўзровень рабочых. Гэта дазваляе больш поўна і інтэнсіўна прымяняць тэхніку, выклікае мноства рацыяналізатарскіх прапаноў, і ў спалучэнні з кіпучай энергіяй юнакоў і дзяўчат дае тыя ўдарныя тэмпы, што прыводзяць да дзятэрміновага завяршэння аб'ектаў.

Усесаюзныя камсамольскія будоўлі збіраюць моладзь з усіх рэспублік. Так, у Набярэжных Чаўнах у Татарыі гіганцкі аўтазавод узводзяць прадстаўнікі 60 нацыянальнасцей і народнасцей Савецкага Саюза, дапамагаць беларусам будаваць Мазырскі нафтаперапрацоўчы завод прыехалі спецыялісты амаль з усіх «нафтавых» раёнаў краіны. Вяселляў і акцябрын тут адзначаюць намнога больш сярэднестатыстычнай лічбы. І вельмі часта маладыя муж і жонка — людзі розных нацыянальнасцей. Іх пазнаёміла, зблізіла агульная работа, вучоба, адзінства поглядаў і мэт.

Праходзіць час, і на былой пустэчы ўзнікаюцца карпусы завода, пустыня ператвараецца ў квітнеючы аазіс, пачынае даваць ток новая ГЭС. І многія добраахвотнікі, што пачыналі будоўлю з першага кубаметра грунта ці памятнай цагляны, авалодваюць іншай спецыяльнасцю, каб застацца працаваць на «сваім» прадпрыемстве. А іншыя ўсёй сям'ёй адпраўляюцца ў дарогу — на ўдарных камсамольскіх будоўлях цэняць няўрымслівых і працалюбівых людзей розных узростаў.

Куток старога Мінска.

СОТРУДНИЧЕСТВО социалистических стран основывается на принципах социалистического интернационализма, который органически включает в себя общедемократические принципы — уважение суверенитета и независимости, полное равноправие, невмешательство во внутренние дела государств. Эти требования в условиях социализма становятся неизбежными правовыми нормами во взаимоотношениях государств.

Однако понятие социалистического интернационализма несравненно шире. Характерными чертами отношений между странами социалистического содружества являются

Именно согласованная линия социалистических стран привела к позитивным изменениям на международной арене, к тому, что принципы мирного сосуществования государств с различным социальным строем получают все большее признание.

Экономические связи социалистических стран принципиально отличны от экономических сотрудничества в условиях капитализма. При капитализме сильный подчиняет себе слабого и в интересах получения максимальных прибылей диктует ему свою волю. Иное положение в условиях социализма. Здесь сотрудничают равноправные партнеры на основе добровольности и отсутствия

хозяйственных планов — является возможность успешно решать такие важные проблемы, как развитие и укрепление топливно-энергетической базы, обеспечение черной металлургии сырьем и топливом, расширение машиностроительных отраслей, увеличение объема взаимных поставок продукции. Новой формой сотрудничества становится совместное планирование развития отдельных отраслей промышленности.

Крепнет и развивается и такая эффективная форма экономических связей, как совместное строительство предприятий, в продукции которых сотрудничающие страны испытывают большую потребность. Так, ГДР,

СОТРУДНИЧЕСТВО РАВНЫХ

МИРОВАЯ СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА СУЩЕСТВУЕТ НЕМНОГИМ БОЛЕЕ ЧЕТВЕРТИ ВЕКА. ЗА ЭТО ВРЕМЯ СЛОЖИЛСЯ И ОКРЕП НОВЫЙ, СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЙ ТИП МЕЖГОСУДАРСТВЕННЫХ ОТНОШЕНИЙ, ПРОЯВИЛИСЬ ЕГО ХАРАКТЕРНЫЕ ЧЕРТЫ.

ся братская взаимопомощь и сотрудничество в строительстве социализма и коммунизма, в борьбе за торжество идеалов рабочего класса.

База, на которой строятся взаимоотношения между странами социализма, — единый общественный и государственный строй. Во всех социалистических странах у власти стоит рабочий класс, возглавляемый коммунистическими и рабочими партиями. Экономическая основа — общественная собственность на средства производства, а господствующая идеология — марксизм-ленинизм. У всех стран социалистического содружества одна общая цель: построение социализма и коммунизма.

Конечно, у каждой страны, входящей в социалистическое содружество, имеются свои специфические особенности, но в главном и основном их интересы сходятся. Правильно осмысленные национальные интересы не могут не совпадать с интернациональными, с интересами всего социалистического содружества. Это теоретическое положение подтверждено всей практикой мирового социализма. На основе общности интересов и целей, на основе принципов социалистического интернационализма зреет и укрепляется братское сотрудничество во всех сферах — в политической, экономической и в духовной жизни.

В области политики отношения социалистических государств отличаются активным и крепким сотрудничеством, взаимным доверием, сердечностью и поддержкой. Братские страны, обогащаясь опытом друг друга, совместно разрабатывают принципиальные проблемы строительства социализма и коммунизма, определяют наиболее рациональные формы экономических связей. Исходя из интересов мирового социализма и каждой страны, входящей в содружество, они вырабатывают общую линию во внешнеполитических делах, выступают единым фронтом в борьбе за мир, разрядку напряженности, против империалистической экспансии, колониализма и неоколониализма.

какого-либо давления; главная цель, которую преследует сотрудничество, — дальнейшее развитие национальной экономики и всего мирового социалистического хозяйства.

СССР вносит наибольший по своим размерам материальный вклад в развитие экономической интеграции стран социалистического содружества. На долю Советского Союза приходится подавляющая часть общего производства и внешнеторгового оборота социалистических стран. При техническом содействии СССР в странах социализма за четверть века введено в эксплуатацию свыше 1170 объектов.

Только стоимость советской технической документации, бесплатно переданной социалистическим странам, по ориентировочной оценке на 1970 год, составила 12,5 миллиарда рублей, а стоимость такой же документации, бесплатно полученной СССР на началах взаимности, равна 2 миллиардам рублей.

Как же обстоит дело с выгодой? Разве во взаимоотношениях социалистических стран этот принцип отсутствует? Разумеется, нет. Экономическое сотрудничество между ними строится на основе взаимной выгоды. Каждая страна развивает в условиях социалистического разделения труда наиболее выгодные, отвечающие национальным интересам отрасли экономики. Но при этом интересы внутренние, национальные не противопоставляются интернациональным.

Расширение и углубление социалистической интеграции — характерная особенность современного этапа развития мирового социалистического хозяйства. И, что особенно важно, она носит комплексный характер. Программа, принятая XXV сессией СЭВ (июль 1971 г.), охватывает все сферы экономического развития стран в области прогнозирования, организации научно-технических исследований, специализации и кооперирования производства, а также сбыта готовой продукции.

В результате огромной работы по координации народ-

Чехословакия и Польша заключили соглашение о расширении производства меди и серы. Польша, СССР и Венгрия договорились о совместной переработке венгерских бокситов.

Такая форма сотрудничества позволяет более равномерно распределить капитальные вложения, способствует созданию оптимальных производственных мощностей на основе международного разделения труда, обеспечивает планомерное снабжение заинтересованных стран необходимой им продукцией при наименьших затратах общественного труда.

Основанная на братском сотрудничестве и товарищеской взаимопомощи экономическая социалистических стран демонстрирует небывалый динамизм. За последние два года национальный доход стран СЭВ увеличился на 11,6 процента, промышленное производство — на 15 процентов.

Успешно развивается сотрудничество социалистических стран в области культуры. Расцвет культуры народов социалистического содружества сопровождается все большим взаимообогащением национальных культур. Все больше переводится и издается произведений братских литератур, крепнут научные, спортивные связи, развивается туризм.

Народы социалистического содружества отдают себе отчет в том, что пока существуют империалистические агрессивные силы, сохраняется опасность войны. Поэтому они вынуждены сотрудничать и в области обороны, объединять свои усилия по усовершенствованию военной организации Варшавского Договора.

Цементирующей силой новых, подлинно братских и дружественных отношений между народами социалистического содружества являются коммунистические и рабочие партии стран социализма. Их единство — нерушимая основа политического союза государств мировой системы социализма.

Александр БОРИСОВ,
кандидат исторических наук.

пишущий земляки

КАЛЯДНЫЯ МАТЫВЫ

У апошнім нумары леташняга «Беларуса» надрукаваны страшэнна сумныя калядныя вершы. І столькі ў іх адчаю, і столькі глыбокай журбы, і гэтулькі трывогі за стан непарайна хворай нацыяналістычнай эміграцыі, што наш амерыканскі чытач не стрымаўся і напісаў з такой нагоды пародыю, якую напрасіў змясціць на старонках «Голасу Радзімы».

На каляды гарэлка п'ецца,
На каляды мрояцца думкі,
Нават верхыскі скласці ўдаецца
Не вясёлы, а вельмі сумны.

Думкі чорныя, нібы сумленне,
Вершы шэрыя, як той шарачак.
І Станкевіч замест Арсеннева
На «балонках» газеты плача:

Дайце долар на «Беларуса»,
Кіньце цэнт на помнік магільны,
Памажыце дажыць хаўрусу
Да апошняй часіны экзальнай.

Ані згоды у нас, ані ладу —
Гэта ведае Хмара кожны.
Мы ваяем за нейкую ўладу,
Быццам дурні за мех парожні.

Нам абрыдла жыццё такое,
Як у норах краты сядзім мы,
Толькі й радасці, што ў фельетоне
Пасмяецца з нас «Голас Радзімы».

І прадбачыцца вынік адзіны
Валтузы пустой і дарэмнай:
Па дзюшовай цане дамавіна
З установы Пятра Ярэмь.

Антось ФІЛАДЭЛЬФІЙСКІ.

ЗША.

МАРОЗ

Зіма, зіма! І снег пасцелены,
І ўмерзлі крыгі ў берагі.
Ляжаць, нібы ў абрусе
беленым,
Лясы, палеткі і лугі.

Усё навокала замецена
Бялюткім венікам зімы,
Мароз прыбраў, як майскай
квеценню,
Сады, палеткі і дамы.

**ДА БЕРАГОЎ
РЭЙНА**

Завершана адгрузка асноўных экспанатаў для савецкай гандлёва-прамысловай выстаўкі, якая адкрываецца ў сакавіку ў заходнегерманскім горадзе Дзюсельдорфе.
Экспазіцыя Беларусі размесціцца на плошчы ў 1500 квадратных метраў. Цэнтральнае месца ў ёй зоймуць вырабы электронікі, радыётэхнікі, прыборы, станкі. Шырока будуць прадстаўлены таксама беларускія аўтамабілі і трактары, сельскагаспадарчая і дарожна-будаўнічая тэхніка. Вялікую цікавасць выклічуць, несумненна, розныя тавары народнага спажывання: лянныя тканіны, дываны, адзенне, абутак, мэбля, цацкі, музычныя інструменты, кераміка і многія іншыя.

**СУСТРЭЧА
БЯССТРАШНЫХ**

Хвалюючая сустрэча адбылася на пероне Мінскага вакзала. З Берліна ў госці да сваіх савецкіх сяброў прыехаў Ота Шылят. Радасць, моцныя абдымкі: мінула амаль трыццаць гадоў, як рассталіся яны. А потым — успаміны аб незабыўнай пары...

...У канцы ліпеня 1944 года дзесяць савецкіх дэсантнікаў, якія складалі групу «Джэк», былі выкінуты на парашутах у глыбокі тыл ворага — ва Усходнюю Прусію. Кіраваў групай вопытны разведчык капітан Павел Крылатых. Яго намеснік — такі ж бывалы воін лейтэнант Мікалай Шпакаў. З імі былі адпраўлены радысты — былая ўдзельніца Сешчынскага падполля Аня Марозава, вядомая цяпер па фільму «Выклікаем агонь на сябе», масквічка Зіна Бардышава. У групу ўваходзілі беларускі партызан і разведчык Напалеон Рыдзеўскі, а таксама шаснаццацігадовы Гена Юшкевіч, маці якога гітлераўцы закатавалі ў Мінску. Гена, нягледзячы на маладосць, ужо меў вопыт падпольшчыка.

Нашы парашуцісты высадзіліся ў зоне гітлераўскай стаўкі «Воўчае лагава», якая ахоўвалася асабліва моцна. Доўга пратрымацца незаўважанымі ў такіх умовах было немагчыма. Фашысцкія пеленгатары неўзабаве засеклі рацыю групы «Джэк». Пачалося няспыннае праследаванне. Але рацыя працягвала працаваць, інфармуячы савецкае камандаванне аб становішчы, якое складалася ў глыбокім тыле фашыстаў.

У адной з сутычак загінулі капітан Крылатых, лейтэнант Шпакаў, разведчык Юсіф Зварыка. З вельмі цяжкімі ўражаннямі ўдалося выраставіцца Ані Марозавай, Зіне Бардышавай і Івану Мельнікаву. Яны пачалі прабівацца ў паўночныя раёны Польшчы. Гітлераўцы неадступна праследвалі іх. Адрывныя савецкія патрыёты прынялі на польскай зямлі свой апошні бой і загінулі смерцю герояў.

У раёне высадкі дэсанта засталіся Напалеон Рыдзеўскі і Гена Юшкевіч. Становішча ў іх складалася вельмі цяжкае. Да таго ж у Рыдзеўскага была паранена нага. У гэты момант ім пашчасціла сустрэцца з лесніком, нямецкім камуністам Аўгустам Шылятам і яго сынам Ота.

Аўгуст Шылят да прыходу Гітлера да ўлады ўступіў у камуністычную партыю. Нацысты даведзіліся, што ён захоўвае сцяг акруговай камуністычнай арганізацыі.

У трыццаціх гадах, калі гітлераўцы перайшлі ў наступленне на дэмакратычныя заваёвы працоўных, пад гэтым сцягам з эмблемай сярпа і молата камуністы акругі Лабіаў выходзілі на масавыя дэманстрацыі. Чырвоны сцяг служыў усім антыфашыстам сімвалам непашанскай вернасці ідэям Маркса і Леніна, упэўненасці ў перамоце справядлівай справы камуністаў. Нацысты не раз рабілі ў доме Шылятаў вобыскі — шукалі сцяг, але дарэмна, ён быў надзейна схаваны.

І ўсё-такі Аўгуста Шылята адправілі ў канцэнтрацыйны лагер. Вярнуўшыся адтуль, ён стаў працаваць лесніком. А калі даведаўся, што ў гэтым раёне выкінуты савецкія дэсантнікі, стаў настойліва шукаць сувязі з імі. Дапамаглі савецкія ваеннапалонныя, якія працавалі ў тым жа лесе.

Аўгуст і Ота Шыляты, а таксама нямецкі камуніст Эрнст Райчук былі вернымі памочнікамі савецкіх разведчыкаў. Яны забяспечвалі дэсантнікаў ежай, адзеннем, хавалі іх, прыносілі каштоўныя звесткі.

Жылі разведчыкі ў лясных зямлянках. Сюды часта іны наведваліся Аўгуст і Ота Шыляты і Эрнст Райчук. А калі гітлераўцы наладжвалі аблавы на дэсантнікаў, спежкамі, вядомымі толькі лесніку, Аўгуст Шылят адводзіў іх у свой дом і хаваў на гарышчы.

Калі пачалося наступленне савецкіх войск ва Усходняй Прусіі, Ота прызвалі ў армію. Пры першай жа магчымасці юнак перайшоў на бок Чырвонай Арміі. Аўгуста Шылята таксама мабілізавалі, нягледзячы на яго 65-гадовы ўзрост. Але ён неўзабаве ўцёк і схваўся разам з савецкімі дэсантнікамі да прыходу Чырвонай Арміі.

З таго часу яны нічога не ведалі адзін аб адным. Шыляты меркавалі, што дэсантнікам не ўдалося дажыць да перамогі...

Прайшоўшы агонь вайны, яны, аднак, засталіся жывымі. Н. Рыдзеўскі стаў журналістам. Г. Юшкевіч цяпер працуе адказным сакратаром Беларускага аддзялення Таварыства дружбы СССР і ГДР.

Некалькі гадоў назад у Мінску выйшла кніга ўспамінаў Н. Рыдзеўскага «Парашуты на дрэвах». Цяпер на студыі «Беларусьфільм» закончаны здымкі мастацкай карціны пад такой жа назвай. Успаміны Рыдзеўскага летась апублікаваў нямецкі штотыднёвік «Гарызонт». Рэдакцыя часопіса атрымала ўсхваляванае пісьмо Ота Шылята: «Гэта аб нас з бацькам расказвае савецкі сябра!» Ота наведваў, што да гэтага часу захоўвае як самыя царагія сямейныя рэліквіі дзядуку, якую, развітваючыся, выдаў ім Рыдзеўскі, а таксама сцяг акруговай партыйнай арганізацыі. Аўгуст Шылят памёр у 1971 годзе, і сын стаў яго духоўным наследнікам — камуністам. Яму вельмі хацелася пабачыцца са сваімі баявымі сябрамі, былымі савецкімі разведчыкамі.

І вось гэта сустрэча адбылася. Ота Шылят прывёз захаваны яго сям'ёй сцяг, каб перадаць Дзяржаўнаму музею гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

І. НОВІКАЎ.

У НАШ час, які характарызуецца росквітам сацыялістычных нацыянальных культур і ўзмацненнем працэсу іх узаемаўзбагачэння, умацаваннем інтэрнацыянальных сувязей паміж народамі, няспынна ўзрастае цікавасць да духоўнай спадчыны гераічнага і працалюбівага беларускага народа. Сведчанне гэтаму — шматлікія запыты і заказы з нашай краіны і з-за мяжы — з Польшчы, Балгарыі, Югаславіі, ГДР, ФРГ, Англіі, ЗША і іншых краін — на разнастайныя беларускія друкаваныя выданні — кнігі па гісторыі і этнаграфіі, музыцы, фальклору, мове і літаратуры; бесперапынны патак дэлегацый і турыстаў, якія хочуць пазнаёміцца з жыццём беларусаў, помнікамі, мастацкімі музеямі, выставачнымі заламі і іншымі гістарычнымі каштоўнасцямі рэспублікі. Дапамагчы прыхільнікам беларускай

У раздзеле «Сінтаксіс» асноўная ўвага звернута на будову словазлучэння, на магчымасць яго трансфармацыі і сінанімічнай замены. Гэта зусім заканамерна, паколькі ў правілах спалучэння слоў, у заканамернасцях утварэння розных відаў і тыпаў словазлучэнняў найбольш ярка праяўляецца нацыянальная спецыфіка мовы.
Раздзел пра лексіку пададзены ў форме кароткага дыферэнцыяльнага руска-беларускага слоўніка. У яго ўключаны толькі тыя беларускія словы, што адрозніваюцца ад рускіх адпаведнікаў гучаннем, формай утварэннем, спалучальнасцю з іншымі словамі і семантыкай, такія як: август — жнівень, тыква — гарбуз, свой — чужы, час — гадзіна, а таксама словазлучэнні тыпу: ідзі в гару — ідзі пад гару і інш. Своеасаблівым дадаткам да слоўніка з'яўляецца сістэма-

КАБ ВЕДАЛІ НАШУ МОВУ

культуры разабрацца ва ўсім гэтым багацці — задача саміх беларусаў.

Арыгінальная і цікавая кніга старшых навуковых супрацоўнікаў Інстытута мовазнаўства АН БССР А. Крывіцкага, А. Міхневіча, А. Падлужнага «Беларускі язык і гэтае небеларускае» (выд. «Вышэйшая школа», 1973) якраз і з'яўляецца першай спробай выдання курса беларускай мовы, прызначанага для чытача-небеларуса. «Асноўнае прызначэнне кнігі, — гаворыцца ў прадмове, — служыць практычным дапаможнікам для тых, хто хоча навучыцца разумець вусную і пісьмовую беларускую мову».

Прызначэнне кнігі абумовіла яе структуру, у цэлым добра прадуманую і рацыянальную. Напісаная на рускай мове, кніга не з'яўляецца падручнікам, сістэматызаваным выкладам школьнага ці універсітэцкага курсу па беларускай мове. Многія агульныя пытанні граматыкі ў ёй не разглядаюцца, і гэта зусім лагічна, паколькі чытач, які валодае рускай мовай, зможам сам скласці ўяўленне аб рысах, агульных для беларускай і рускай моў. Затое спецыфічна беларускія моўныя з'явы, якія складаюць асноўную цяжкасць для чытача-небеларуса, апісваюцца дэтэлева, наглядна і глыбока аргументавана, што вельмі важна для кожнага, хто знаёміцца з новай мовай.

Кніга пачынаецца кароткім уступам — нарысам гістарычнага развіцця беларускай мовы ад агульнаўсходнеславянскага перыяду да цяперашняга часу. І хоць асобныя тэзісы ўступу, напрыклад, такія, як «новая літаратурная мова поўнасцю абяпіралася на вусную мову сялянства», уяўляюцца недакладнымі, нарыс дае дастаткова выразнае ўяўленне аб важнейшых этапах развіцця літаратурнай мовы беларускага народа.

У раздзеле «Фанетыка» зроблен падрабязны аналіз гукавай сістэмы беларускай мовы, дадзены парады па практычнаму яе засваенню. Нагляднасць і дыдактычнасць тэкстаў забяспечваецца здымкамі губных артыкуляцый некаторых гукаў, супастаўляльнымі табліцамі адпаведнасці паміж гукамі і літарамі і інш.

Цэнтральнае месца ў кнізе адведзена граматыцы, выкладзенай у раздзелах «Марфалогія» і «Сінтаксіс». Агульная характарыстыка кожнай частцы мовы, асабліва словатварэння і змянення асобных тэматычных груп лексікі, семантычна і граматычна варыянтнасць кожнай групы — гэта далёка не поўны пералік пытанняў, закранутых у раздзеле «Марфалогія».

тычны пераклад тэрміналогіі ва ўсім раздзеле кнігі, там, дзе ёсць разыходжанне ў гучанні афармленні рускіх і беларускіх слоў (напрыклад, «долгие согласные» — «падоўжаныя зычныя», «местоимение» — «займеннік», «глагол» — «дзеяслоў» і інш.).

Кніга забяспечана і іншымі сродкамі, неабходнымі для практычнага засваення беларускай мовы. Гэта, па-першае, хрэстаматыя, у якой змешчаны ўзоры вуснай народнай творчасці і мастацкай літаратуры: тэксты народных казак, вершы, урыўкі прозы, нарысы і інш.; па-другое, размоўныя, тэматычна згрупаваныя выразы, якімі карыстаюцца пры важнейшых актах узаемаабмену думкамі (сустрэчах, сумеснай рабоце, развітанні), такія як «здравствуйце!» — «добры дзень!», «на каком языке будем разговаривать?» — «на якой мове будзем размаўляць?», «вы правы» — «ваша праўда», «кажыце честь!» — «зрабіце ласку!» і г. д. — усяго каля двухсот зваротаў і выразаў вятлівасці, падзякі, віншавання і інш.

Нарэшце, для тых, хто захаце больш глыбока, у тэарэтычным плане, пазнаёміцца з гісторыяй і структурнымі асаблівасцямі нашай мовы, аўтары склалі рэкамендацыйны спіс навуковых даследаванняў і практычных дапаможнікаў, сярод якіх працы па лексіцы, дыялекталогіі, сучаснай мове і гісторыі беларускай мовы. Зразумела, што ў кнізе, якая ў беларускім мовазнаўстве па сутнасці адкрывае новы жанр, можна знайсці некаторыя пралікі, недакладнасць выразаў і перакладу, залішнюю акадэмічнасць асобных параграфіаў, але гэта не зніжае вартасці новай, арыгінальнай працы.

Напісаная на добрым навуковым і метадычным узроўні, прыгожа аформленая паліграфістамі, кніга несумненна прыцягне ўвагу шырокага чытача. Неацэнную паслугу яна акажа выкладчыкам і студэнтам савецкіх і замежных славянскіх кафедр, дзе вывучаецца беларуская мова або параўнальная граматыка славянскіх моў, а таксама ўсім, хто цікавіцца культурай беларускага народа, але беларускай мовы не ведае.

А. БАХАНЬКОЎ,
кандыдат філалагічных навук.

ТЭЛЕВІЗІЙНЫ

ЛЕТАПІС

РЭСПУБЛІКІ

Там полюс надзеі назло ўсім вятрам
Мае вяршыню — шчасце.
І ўсе няўдачы акупіць спаўна
Адзіная ўдача...

Бадзёры рытм гэтай песні стаў лейтматывам тэлевізійнага фільма «Галоўная ўдача», створанага ў аб'яднанні «Тэлефільм» Мінскай студыі тэлебачання. Тэма пошуку, душэўнага неспакою, якія вечна выдучу чалавека да адкрыцця невядомага, — галоўная тэма дакументальнай карціны пра нафтавікоў беларускага Палесся. Аўтары (В. Якавенка, У. Унукаў, А. Міцюля) расказваюць нам пра майстра Героя Сацыялістычнай Працы І. Руткоўскага, яго таварыша А. Шубіча. Яны з тых, хто адкрыў беларускую нафту. На экране — сённяшняе індустрыяльнае пейзажы поўдня Беларусі, бурныя вышкі, свідравіны, некаторыя з якіх даюць па 8 эшалонаў нафты ў суткі.

Беларускія тэледакументалісты імкнуцца адлюстраваць самыя надзённыя праблемы жыцця рэспублікі, самыя цікавыя падзеі.

Творчае аб'яднанне «Тэлефільм» Беларускага тэлебачання было створана ў 1964 годзе. За гэты час выпушчана каля ста дакументальных тэлевізійных стужак. Сярод іх творы, якія атрымалі шырокае прызнан-

не грамадскасці і прэсы, — на гісторыка-рэвалюцыйную тэму («Зямны паклон», «Пісьмы ў бессмяротнасць», «Мера любові»), пра гераізм народа ў часы Вялікай Айчыннай вайны («Яшчэ гарыць Хатынь», «Непераможаныя»); пра сучасныя працоўныя справы Савецкай Беларусі («Бацькаўшчына», «Размова пра зямлю», «Справа жыцця», «Докшыцкі каравай», «Жывая нітка» і інш.).

З якімі героямі пазнаёміў у апошні час тэлеэкран рэспубліканскага і ўсесаюзнага тэлегледача? Гэта ў першую чаргу людзі працы, цікавыя, буйныя характары. Дырэктар саўгаса Э. Модзін, які выдому яшчэ па паэме Я. Купалы «Над ракою Арэсай» (фільм «Бацькаўшчына», рэжысёр В. Басаў), у жыцці якога былі і грамадзянская вайна, і камуна, і Вялікая Айчынная, расказвае з тэлеэкрана: «Гэта ўсё перыяды, калі ты жыў і ў непамерна цяжкіх умовах і ў той жа час такіх прыгожых, што без такіх умоў я не ўяўляю сабе жыцця. А так жыццё было спраўды поўным, такім, пра якое ёсць што ўспомніць».

Маналогі герояў сталі вядучымі і ў шэрагу іншых тэлефільмаў. З намі дзеляцца сваімі працоўнымі клопатамі беларускія вучоныя — фізікі А. Красін, Б. Лучкін,

У. Даўгоў (фільм «Я чую вестку», рэжысёр У. Арлоў), сакратар Докшыцкага райкома партыі У. Крышталевіч («Докшыцкі каравай», рэжысёр У. Арлоў).

Тэледакументалісты паказваюць сваіх герояў не толькі ў кінаманалогах або інтэрв'ю, але і ў жывым працоўным асяроддзі, у будзённых клопатах, у атмасферы штодзённай працы. Імклівы мантажны рытм фільма «Справа жыцця» рэжысёра С. Фрыда быццам перадае напружаны пульс працы Мінскага аўтазавода. Разам з тэлехранікерамі мы трапляем у розныя цэхі буйнога прамысловага прадпрыемства рэспублікі, знаёмімся з рабочымі, інжынерамі, канструктарамі, бачым нараджэнне новых марак машын. Запамінаецца пададзена буйным планам каларытная фігура дырэктара аўтазавода І. Дзёміна. Жывыя, цікавыя вочы, хітраватая ўсмішка, калі ён на пытанне журналіста «Што галоўнае ў рабоце дырэктара?» адказвае: «Не перашкаджаць рабоце падначаленых».

Наогул такія фільмы, як «Справа жыцця», «Жывая нітка» (рэжысёр У. Яфрэмаў), «Размова пра зямлю» (рэжысёр В. Басаў) уяўляюць нібы калектыўныя тэлевізійныя партрэты сучаснай Беларусі.

Вялікім поспехам карыстаюцца музычныя фільмы, тэлеканцэрты розных жанраў. Прыз на Усесаюзнам тэлефестывалі ў Ташкенце ў мінулым годзе заваяваў фільм «Ад родных ніў» рэжысёра В. Басава, у якім у канцэртнай форме адноўлены традыцыйны абрад радзін, святочны і поўны народнага гумару. Карціна «Песні Ігара Лучанка» таго ж рэжысёра знаёміць нас з творчасцю папулярнага беларускага кампазітара і з ім самім. У фільме арганічна спалучаюцца канцэртныя нумары (выступленні спявакоў Э. Хіля, Т. Раёўскай, ансамбля «Песняры» і інш.) з інтэрв'ю, расказами артыстаў пра іх любімага кампазітара.

На працягу ўсіх год існа-

вання «Тэлефільма» яго аўтары звяртаюцца і да тэм гісторыі народа, станаўлення і развіцця яго культуры, яго духоўнай спадчыны. Да ліку лепшых фільмаў на гэту тэму адносяцца карціны «Зямны паклон» рэжысёра А. Ястрабава (пра беларускіх майстроў з палескай вёскі Грабаўка, якія ўдзельнічалі ў будаўніцтве Маўзалея У. І. Леніна ў Маскве), «Пісьмы ў бессмяротнасць» рэжысёра С. Фрыда (своеасаблівы закадравы «тэлеманалог» легендарнай гераіні беларускага народа Веры Харужай, заснаваны на спалучэнні фотаздымкаў і тэксту яе «Шсэм на волю»).

Неацэнная роля для летапісу культурнага жыцця рэспублікі такіх фільмаў, як «К у п а л а ў ц ы» (рэжысёр А. Колас). Сцэны з этапных спектакляў, рэпартаж з-за куліс, размова з вядучымі артыстамі, старонкі гісторыі, архіўная хроніка — усё гэта аб'яднана ў фільме добраўзлучлівым позіркам аўтараў, улюбёных у тэатральнае мастацтва, у творчы калектыў старэйшага тэатра рэспублікі, які носіць імя Я. Купалы.

Асобную старонку тэлевізійнага летапісу складаюць фільмы пра моладзь, пра фарміраванне характару падлетка, станаўленне асобы, нараджэнне індывідуальнасці — «Першы раз у першы клас» (рэжысёр А. Колас), «Мы такія, як ёсць» (рэжысёр У. Станкевіч), «Пераварот» (рэжысёр У. Галаванаў).

Тэледакументалісты рэспублікі, даследуючы спецыфіку тэлевідовішча, развіваючы і ўзбагачаючы вобразную мову фільмаў для блакітнага экрана, імкнуцца быць заўсёды на ўзроўні запатрабавання часу, не толькі адлюстроўваць падзеі, але і актыўна ўздзейнічаць на жыццё Савецкай Беларусі.

Вольга НЯЧАЙ,
кандыдат
мастацтвазнаўства.

НА ЗДЫМКАХ: кадры з тэлефільмаў — «Песні Ігара Лучанка», «Зямны паклон», «Першы раз у першы клас».

У ІМЯ СВАБОДЫ

У серыі «Паэзія народаў свету», якая выходзіць у выдавецтве «Мастацкая літаратура», папайненне. Побач з томікам вершаў паэтаў Чырвонай Лодзі, выбранымі творамі Гіёма Апалінэра з'явілася і невялікая анталогія балгарскай класічнай паэзіі.

Назву зборніку даў верш Хрыста Смірненскага «Хай зорыць дзень!» Твор гэты як і ўся балгарская паэзія XIX — пачатку XX стагоддзя, напоўнены светлай верай у заўтрашні дзень, у новую, свабодную Балгарыю.

У прадмове да зборніка, якую напісаў Н. Глевіч (дарэчы, ён укладальнік гэтай кнігі, аўтар нататкаў пра паэтаў, а таксама разам з А. Разанавым — перакладчык) ёсць звесткі, якія ўраджаюць сваім драматызмам. Чатырнаццаць з дваццаці сямі аўтараў, творы якіх увайшлі ў гэтую анталогію, аддалі сваё жыццё за свабоду Балгарыі. Так, у баях з туркамі загінуў Хрыста Боцеў. Ён быў камандзірам атрада паўстанцаў. І хоць яго паэтычная спадчына невялікая, але гэта два дзесяткі вершаў, што засталіся пасля аўтарства, трывалі ўвайшлі ў залаты фонд балгарскай паэзіі.

Іван Вазай, Стаян Міхайлоўскі, Канстанцін Вялічкаў, а побач — Кірыл Хрыстаў, Дзімітр Палаянаў, Стаян Панчаў, Хрыста Ясенаў, Гео Мілеў... Паэты розных накіраванняў, розных творчых пошукі. У кнізе прадстаўлены буйнейшыя балгарскія паэты, што стаялі ля вытокаў нацыянальнай літаратуры.

Старонкі кнігі «Хай зорыць дзень» — гэта радкі, якія пісаліся крывёю сэрца ў імя свабоды. Вершы прадстаўнікоў класічнай балгарскай паэзіі, сабраныя сёння пад адной вокладкай і выданыя на беларускай мове, — візітная картка літаратуры братняй Балгарыі.

І. ВІШНЕЎСКІ.

ПРЭМІЯ ЧАСОПІСА

Рэдакцыйнай калегіяй часопіса «Дружба народаў» прысуджаны літаратурныя прэміі за лепшыя творы, надрукаваныя ў 1973 годзе.

Сярод аўтараў, адзначаных прэміямі, — народны паэт Беларусі Пятрусь Броўка. За цыкл апавяданняў, змешчаных ў 11 нумары часопіса, яму прысуджана другая прэмія.

[Заканчэнне. Пачатак у №№ 5, 6]

Гудок. Чарадою ідуць рабочыя. «Якія яны шчасліўцы», — думалася Васілю. Ён, як і іншыя, стараў, упёршыся вачыма ў браму. Прайшло яшчэ з паўгадзіны. Вось паказаўся тоўсты, дзябёлы загадчык канторы. Абгледзеў усіх, як тое быдла. Загадчык падыйшоў да аднаго, памацаў мускулы. І нарэшце выклікаў трох чалавек.

У гэтую тройку шчаслівых не папаў Васіль і з панураю галавою ціха пашыбаваў дахаты. Моцна задуманы ішоў Васіль.

— Здароў, рускі! Што, работу шукаеш?

— Але ж, — адказаў, — вось ужо два тыдні хаджу, ды ніяк не магу нічога знайсці.

Незнаёмы быў добра ўбраны. Васіль лічыў яго за амерыканца і быў здзіўлены, пачуўшы ад яго рускую мову.

— Хочаш ехаць у другі горад, то атрымаеш джоб (працу).

— З ахвотаю, — адказаў Васіль.

III

Поезд шпарка шыбаваў на захад. Васіль сядзеў каля аkenца. Ён са здзіўленнем аглядаў фермы, мястэчкі, гарады, якія мільгалі перад яго вачыма.

У вагоне Васіль пазнаёміўся з земляком-беларусам. Гэта быў Янка Крывель з Міншчыны. Янка быў у гэтых месцах. Ён ужо гады тры, як швэндаўся па Амерыцы. Працаваў за гэты час і на фер-

мах, і ў капальнях, і на заводах. У апошнія часы страціў працу і апынуўся ў Нью-Йорку. Крывель трапіў у адну партыю з Васілём. З ангельскае мовы Крывель разумее сёе-тое. Васіль як чалавек свежы аб усім распытваў у Янку.

Аж на шосты дзень прыехалі яны да месца прызначэння ў штаце Місуры. Тут даведаліся, што павядуць іх на лясныя распрацоўкі.

Агент абяцаў за працу залатыя горы. І работа на свежым паветры, і вялікая пенсія, і найлепшыя ўмовы.

Доўга ішлі гуччарным напаятрапічным лесам. Ні Васіль, ні Янка Крывель не баяліся працы. Яны і на роднай Беларусі рубілі калоды, падвозілі да Нёмана, а ўлетку ганялі плыты.

Усіх рабочых набралася да ста чалавек. Расчысцілі паляну, парабілі шалашы і вямлянкi.

Аляксандр СЯНКЕВІЧ

ВАНДРАВАННЕ ВАСІЛЯ

АПОВЕСЦЬ

Змардаваны цяжкаю працаю, Васіль хутка засыпаў, а ранаіцаю, чуць свет, яго і другіх пеонаў (нявольнікаў) будзіў ражок. Не хацелася ўставаць. Рукі і плечы прасілі больш адпачынку.

Так працягнуўся месяц. Пачалася выплата пенсіі. Прыкра стала Васілю і яго сябрам, калі яны атрымалі на рукі не больш як па два-тры долары. Рэшту адлічылі за яду, за тытунь, за той гнілы тавар, які набіралі ў кампанейскай крамцы.

— Ведаеш што, Янка, — сказаў раз Васіль Крывялю, — трэба ўцякаць адгэтуль.

У адну ноч Васіль заўважыў, што вартунік задрамаў, седзячы на пняку.

Васіль паціху штурхануў Крывяля.

...Змораныя, галодныя, толькі на чацвёрты дзень дабраліся яны да велізарнай ракі, але і тут людзей не спаткалі.

Гэта была Мисісіпі.

Як быць? Думалі, гадалі, урэшце парашылі: пусціцца ўніз па рацэ. Зрабілі плыт, звязалі яго ліянамі, паплылі.

Плылі не больш паўдня, як напакваў іх параход, які шыбаваў уверх ракі. Ледзь жывых узялі нашых сяброў на параход, накармілі і прывезлі ў бліжэйшы горад.

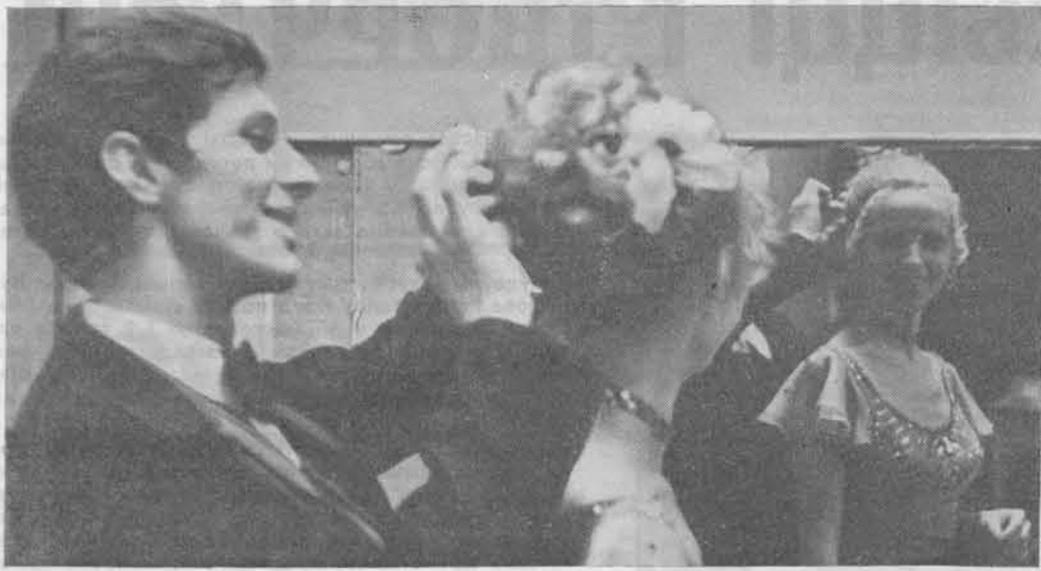
IV

Недалёка ад таго месца, дзе вылавілі Васіля і яго таварыша, было ўзмор'е. Нашы бедакі даведаліся, што на летні сезон там магчыма дастаць працу — лавіць астрыгі (вустрыцы).

На лоўлю астрыг штовясну збіраюцца з паўднёвых і сярэдніх штатаў тысячы людзей. Беспрацоўныя, трэмпы (вандруючыя басякі), новапрыбылыя эмігранты, мужчыны, кабеты і нават дзеці. Усё гэта пакрывае бераг, жыве ў немагчымых умовах з санітарнага і маральнага пункта гледзя. Частка працуе на беразе — адкрываюць, пакуюць астрыгі, частка вяджае на мора.

Заработкі ўсё ж былі дрэнныя. К вясені Васіль сабраў грошай, якіх якрава хапіла б на чыгунку да штата Каларада. Там, у капальнях, можна дастаць працу. Вось дзе Васіль заробіць грошай, назбірае якую сотню-другую долараў — і да хаты, хай яе з гэтай Амерыкай.

...Доўгім шнуром працягнуліся горныя хрыбты Каларада, раскідаўшы па бера-

ВЕЧНАЯ ПРЫГАЖОСЦЬ ТАНЦА

Каля васьмі год назад пры Палацы культуры Мінскага трактарнага завода была арганізавана студыя сучаснага бальнага танца, стваральнікам і нязменным кіраўніком якой з'яўляецца Макс Кац. Цёпла гавораць аб сваім кіраўніку яго першыя вучні. Ён навучыў іх не толькі правільна выконваць тыя або іншыя фігуры танца, але і разумець душу танца, адчуваць яго характар, ствараць адпаведны настрой. Многія з выпускнікоў арганізавалі новыя студыі, дзе ў сваю чаргу навучаюць моладзь. Такія студыі працуюць у мінскім парку культуры і адпачынку імя Чэлюскінцаў, у Палацы культуры камвольнага камбіната, Палацы культуры прафсаюзаў... Студэнты і школьнікі, маладыя рабочыя і служачыя вучацца тут не толькі танцаваць, але і спасцігаюць агульную культуру паводзін, музычную граматынасць, атрымліваюць веды па гісторыі танца.

У апошні час у многіх школах горада ўведзены ўрокі рытмікі. Праводзяць іх Макс Кац, Лідзія Лазарава-Кац і іх шматлікія вучні. Беларускае тэлебачанне, у сваю чаргу, арганізавала серыю перадач пад агульнай назвай «Танцуйце з намі». Цяпер можна нават дома развучыць танец, які спадабаўся, або проста палюбавацца яго прыгожым выкананнем. Нярэдка праводзяцца і паказальныя выступленні ў парках культуры і адпачынку, на сценах клубаў і на танцавальных вечарах у розных гарадах і вёсках рэспублікі.

Беларуская школа бальнага танца заваявала шырокую вядомасць. Дастаткова ўспомніць, што на міжнародным конкурсе, які праходзіў у Чэхаславакіі, у складзе зборнай Саветаў Саюза выступалі нашы танцоры — мінскія студэнты Надзея Сімхес і Міхаіл Бірун.

Добрай традыцыяй стала правядзенне міжрэспубліканскіх конкурсаў у Мінску. На іх збі-

раецца вялікая колькасць глядачоў. І не дзіўна, бо на конкурсы з'язджаюцца амаль усе мацнейшыя танцавальныя дуэты нашай краіны.

Так было і на гэты раз. У танцавальнай зале Палаца культуры МТЗ, дзе праходзіў міжрэспубліканскі конкурс, не было свабоднага месца. Шоргат пышных бальных сукенак, строгага элегантнасць цёмных фракаў, гукі музыкі, рухі пар на люстры паркету, то плаўныя, некалькі манерныя (стандартная праграма), то хуткія, рытмічныя (лаціна-амерыканская праграма) — усё гэта злілося ў адзіную карціну, якую можна назваць — свята грацыі.

Конкурс праходзіў у два этапы. Спачатку з многіх пар, выступаўшых у кожным класе, былі выбраны лепшыя, якія выйшлі ў фінал. Затым сярод іх выяўляліся пераможцы. Гэтым займалася журы, якое складалася з сямі арбітраў — прадстаўнікоў розных гарадоў. Першае месца судзі адзінадушна аддалі Надзеі Сімхес і Міхаілу Бірун.

Не абыйшлося і без сюрпрызаў. Нават для многіх знаўцаў было нечаканасцю выдатнае выступленне маладых мінскіх студэнтаў Яўгеніі Аілевіч і Аліка Рубіна. Танцуюць яны разам усяго тры месяцы, і за гэты кароткі тэрмін падрыхтавалі такую праграму, што занялі першае месца ў класе «Д». У класах «В» і «С» першыя месцы заваявалі танцавальныя дуэты з Вільнюса і Масквы.

Конкурс надоўга застанеца ў памяці і ўдзельнікаў, і глядачоў. Няхай не кожны прысвяціць сябе танцу — гэта і не абавязкова. Проста чалавек спасцігае свет прыгожага, вучыцца раўмець і цаніць яго.

НА ЗДЫМКАХ: Надзея СІМХЕС і Міхаіл БІРУН перад выступленнем; гучыць вальс.

Г. ЛІХТАРОВІЧ.
Фота аўтара.

БЕЛАВЕЖСКАЕ ВОЗЕРА

Па задуме вучоных і дырэктывы дзяржаўнай запаведна-паляўнічай гаспадаркі «Белавежская пушча» ў 1964—1965 гг. у пушчы было створана штучнае возера плошчай каля трохсот гектараў. Возера спрыяе ўтрыманню вільготнага мікраклімату на пэўнай тэрыторыі пушчы, узбагачае яе фауну, служыць вадапоём для звяроў, падтрымлівае спецыфічны дрэвастой.

На возеры з вясны да глыбокай восені шмат вадаплаўных птушак. Нават зімою тут можна сустрэць качак, а летам — беласнежных лебедзяў. Водзіцца тут і андатра. З кожным годам большае рыбы: лінёў, язёў, карпаў і шчупакоў.

М. МАМУС.

Ля старой запруды.

Фота А. ПАЛЬЧЭУСКАГА.

УЕЦЦА СТУЖКА-ЧАРАЎНІЦА

(Дзявочы карагод «Каралева Шчары»).

Сл. і муз. М. ГАРАБЦА.

Уецца стужка-чараўніца
Праз зялёныя лугі,
Сонца ў хвалях залаціцца,
азарае берагі.

— Добры дзень! — гукае
сонца.
— Добры дзень! — шумяць
лясы.
— Добры дзень! — звяняць
у сасонках
званкіх птушак галасы.

Гаснуць зорачкі-заранкі,
і знікае ночы цень.
Песняры дзіўнай сланімчанкі
Сустрэкаюць новы дзень:

— Добры дзень
палям-абшарам!
— Добры дзень і вам,
сады!
— Добры дзень табе,
над Шчарай
Светлы горад, малады.

А навокал ўсё квітнее,
разлілі блакіт ільны.
Гэта рукі залатыя
разаслалі дываны.
Лён блакітны, — гэта вочы,
Спелы колас — то каса,
Стужка Шчары —
стан дзявочы,
Неабмежная краса.

Уецца стужка-чараўніца
праз зялёныя лугі,
Сонца ў хвалях залаціцца,
Азарае берагі.

Уецца Шчара
стужкай яснай,
праз калгасныя палі...
І ніколі не пагасне
Наша шчасце на зямлі.

ЕМЯЛЬЯН ПУГАЧОЎ У БЕЛАРУСІ

У летапісе роднага краю, які пішуць краязнаўцы Веткаўскай сярэдняй школы № 1, з'явіўся новы раздзел: «Емяльян Пугачоў у нашым краі».

Штуршком да пачатку пошукаў сталі для юных гісторыкаў радкі з твора Аляксандра Пушкіна «Гісторыя Пугачова»: «...вядома было, што пасля сваіх уцёкаў скрываўся ён за польскай граніцай у раскольніцкай слабадзе Ветцы». Школьнікі ўстанавілі, што ўпершыню Е. Пугачоў трапіў у Ветку ў 1764 годзе з воінскім атрадам, які прыбыў, каб вывесці адсюль уцёкшых раскольнікаў.

Некалькі тыдняў Пугачоў жыў у доме раскольніка Сямёна Крылова. Затым, заручыўшыся пасведчаннем, што ён мясцовы жыхар, накіраваўся ў Дабранскі пагранічны фарпост (цяпер вёска Дабранка на граніцы Гомельскай, Бранскай і Чарнігаўскай абласцей), каб выбрацца ў Расію.

Краязнаўцы адшукалі фотакопію пашпарта, выдадзенага Пугачову на граніцы Беларусі, некаторыя іншыя цікавыя матэрыялы.

ГУМАР

ТУТ ПАДЫЙШОЎ КІНДЗЮЛІС...

Студэнты ў тралейбусе шумна размаўляюць.
Тут падыйшоў Кіндзюліс і заўважыў:
— Гэта вам не лекцыя.

— Я ажаніўся. Мне надакучыла хадзіць у пральню, абдаць у рэстаране і насіць парваныя шкарпэткі.
Тут падыйшоў Кіндзюліс і сказаў:
— Вельмі добра! А я развёўся менавіта з-за гэтага.

На беразе Балтыйскага мора адзін з адпачываючых налівае марскую ваду ў бутэлку.
— Хачу ўзяць дамоў на памяць, — глумачыць ён.

Тут падыйшоў Кіндзюліс і сказаў:

— Налівай толькі да палавіны.
— Чаму?
— Каб не выбіла корак у час прыбою.

— Можна, вы ведаеце, што трэба зрабіць, каб не пасівець?
Тут падыйшоў Кіндзюліс і сказаў:
— Палысець.

— Што такое этыкет?
Тут падыйшоў Кіндзюліс і сказаў:
— Уменне пазяхаць з закрытым ротам.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-65-84, 33-03-15, 33-65-91, 33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга
друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.

Зак. № 242.